

บทที่ 7

บทสรุปและเสนอแนะ

บทสรุป

วิทยานิพนธ์ จัดว่าเป็นผลงานสร้างสรรค์ทางด้านวิชาการประเภทงานวรรณกรรม (literary work) ของนิสิตนักศึกษาเพื่อประกอบการขอรับปริญญาบัตรจากทางมหาวิทยาลัย ดังนั้น ในการจัดทำวิทยานิพนธ์จึงเป็นหน้าที่ของนิสิตนักศึกษาที่จะต้อง ลงทุน ลงแรง ใช้ความคิดและสติปัญญาของตนเพื่อทำการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นดังกล่าวขึ้นมา โดยหลักแล้ว เมื่อนิสิตนักศึกษาเป็นผู้สร้างสรรค์วิทยานิพนธ์* ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ จึงสมควรตกได้แก่นิสิตนักศึกษา แต่อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติยังคงเป็นปัญหาที่ไม่สามารถหาข้อยุติได้ว่า ใคร คือ ผู้สร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ที่แท้จริงระหว่างนิสิตศึกษากับทางมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ที่มีที่มาจากงานวิจัย ซึ่งมีความหลากหลาย และซับซ้อนในกระบวนการสร้างสรรค์ รวมถึงบุคลากรที่เข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับงานสร้างสรรค์ ทำให้เป็นการยากที่จะระบุลงไปให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าใครเป็นผู้สร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ที่แท้จริง

สำหรับในประเทศไทย การจัดทำวิทยานิพนธ์ในประเทศไทยสามารถทำการแบ่งประเภทตามลักษณะการจัดทำได้ออกเป็นสองประเภท คือ

ประเภทแรก การจัดทำวิทยานิพนธ์ที่นิสิตนักศึกษาเป็นผู้สร้างสรรค์ด้วยตัวเองโดยอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้คอยให้คำแนะนำในการเขียนวิทยานิพนธ์ เช่น การทำวิทยานิพนธ์ทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

ประเภทที่สอง การจัดทำวิทยานิพนธ์ที่มีที่มาจากโครงการวิจัยโดยอาจารย์ที่ปรึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำวิจัย เช่น วิทยานิพนธ์ในสาขาวิทยาศาสตร์

วิทยานิพนธ์ทั้งสองประเภทนี้ จะมีความแตกต่างกันในเรื่องของกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน กล่าวคือ การจัดทำวิทยานิพนธ์ประเภทแรกนั้นโดยมากแล้วมักจะเป็นการวิจัย

* พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 8 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า " ให้ผู้สร้างสรรค์เป็นผู้มีลิขสิทธิ์ในงานที่ตนได้สร้างสรรค์ขึ้น...."

เชิงเอกสาร(Documentary Research)และการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research)โดยนิสิตนักศึกษาจะเป็นผู้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์และเขียนเป็นวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้จะต้องมีการตีความ สร้างข้อสรุป ทำความเห็น โดยอาจจะไม่จำเป็นต้องอาศัยตัวเลข ทางสถิติเป็นหลัก ส่วน อาจารย์ที่ปรึกษาจะทำหน้าที่เพียงแค่คอยให้คำแนะนำนิสิตนักศึกษาในการจัดทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น มิได้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยในการสร้างสรรค์แต่อย่างใด กรณีดังกล่าว ผู้เขียนมีความเห็นว่า ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์จึงสมควรตกแก่ตัวนิสิตนักศึกษาในฐานะเป็นผู้สร้างสรรค์ที่แท้จริง

สำหรับกรณีในการจัดทำวิทยานิพนธ์ที่มีที่มาจากโครงการวิจัยนั้น มักจะเป็นวิทยานิพนธ์ที่อยู่ในรูปของการทดลอง จัดทำข้อมูลทางสถิติ เพื่อทำการสรุป วิเคราะห์และประมวลผลออกมาแล้วนำมาเขียนเป็นวิทยานิพนธ์ ซึ่งในการทำวิทยานิพนธ์ประเภทนี้ โดยมาก อาจารย์ที่ปรึกษาจะมีบทบาทเป็นผู้ร่วมลงมือในการจัดทำกับนักศึกษา และในบางกรณี มหาวิทยาลัยยังเป็นผู้ลงทุนในด้านต่างๆ เช่น ทุนทรัพย์ อุปกรณ์การทดลอง เป็นต้น จึงทำให้เกิดปัญหาที่ตามมาว่า ใครสมควรเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ หรือ ใคร คือผู้สร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ที่แท้จริง กรณีดังกล่าวผู้เขียนมีความเห็นว่า ในการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ที่มีที่มาจากงานวิจัยนั้นอาจารย์ที่ปรึกษาจะเป็นผู้ที่มีบทบาทมาก กล่าวคือ เป็นทั้งที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ และ เป็นผู้ให้หัวข้อวิทยานิพนธ์แก่นิสิตนักศึกษาโดยนำเอามาจากโครงการวิจัย นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมในการดำเนินโครงการวิจัยร่วมกับนิสิตจึงอาจถือได้ว่า อาจารย์ที่ปรึกษามีฐานะเสมือนเป็นผู้สร้างสรรค์ร่วม (Joint Authorship) ในวิทยานิพนธ์ที่มีที่มาจากโครงการวิจัย ดังนั้น ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์สมควรที่จะตกเป็นของนิสิตนักศึกษาและทางมหาวิทยาลัยร่วมกัน

ดังนั้น จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้เห็นได้ว่า การที่ทางมหาวิทยาลัยได้ทำการออกระเบียบมากำหนดให้ ลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ตกเป็นของมหาวิทยาลัยแต่เพียงผู้เดียว ทั้งในกรณีที่วิทยานิพนธ์ที่นิสิตนักศึกษาสร้างสรรค์ด้วยตนเองและกรณีเป็นวิทยานิพนธ์ที่มีที่มาจากโครงการวิจัยนั้น ย่อมเป็นการไม่ถูกต้องและชอบธรรม นอกจากนี้ จากการศึกษาวิจัยผู้เขียนพบว่า ระเบียบที่ออกมาในลักษณะดังกล่าว มีลักษณะเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจาก เป็นระเบียบที่ออกมาขัดต่อพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 กฎหมายปกครอง และกฎหมายรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ เป็นระเบียบที่ออกมามีผลเป็นการจำกัดสิทธิในทางทรัพย์สินของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้ทำการบัญญัติให้การรับรองโดยไม่มีกฎหมายฉบับใดให้อำนาจไว้โดยเฉพาะ (ราย

ละเอียดโปรดดูบทที่ 6) ส่วนในกรณีที่มีการนำเอามาตรา 14* แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตีความให้มีผลบังคับใช้แก่กรณีนี้เพื่อให้มหาวิทยาลัยเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์นั้น ผู้เขียนเห็นว่า เจตนารมณ์ของมาตรา 14 มุ่งเน้นถึงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรของรัฐ รวมตลอดถึงลูกจ้างในหน่วยงานของรัฐหรือของท้องถิ่นไม่ว่าตามสัญญาจ้างหรือตามคำสั่งแต่งตั้งบรรจุ ซึ่งในการจัดทำวิทยานิพนธ์นิสิตนักศึกษาเป็นผู้สร้างสรรค์โดยใช้ความคิดริเริ่ม ทักษะ และแรงงาน เงินทุน ตลอดจนความรู้ความชำนาญในการสร้าง สรรค์งานวิทยานิพนธ์นั้นขึ้น การจัดทำวิทยานิพนธ์ไม่อยู่ในความควบคุมของทางมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเป็นเพียงผู้พิจารณาว่าวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้นถูกต้องครบถ้วนตามมาตรฐานทางวิชาการและเป็นไปตามระเบียบการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาหรือไม่เท่านั้นอีกทั้งนิสิตนักศึกษาก็ไม่ได้รับเงินเดือน หรืออยู่ภายใต้การควบคุมบังคับบัญชาของทางมหาวิทยาลัยจึงไม่สามารถนำมาตรา 14 มาบังคับใช้แก่กรณีดังกล่าวนี้ได้

สำหรับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ เช่นมหาวิทยาลัยในประเทศอังกฤษ ประเทศฝรั่งเศส ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศญี่ปุ่นและประเทศออสเตรเลียนั้น ได้มีการกำหนดให้ "ลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ตกเป็นของนิสิตนักศึกษาในฐานะผู้สร้างสรรค์" สำหรับกรณีที่เป็นวิทยานิพนธ์ที่นิสิตนักศึกษาได้ทำการสร้างสรรค์ด้วยตนเอง แต่สำหรับกรณีของวิทยานิพนธ์ที่มีที่มาจากโครงการวิจัย หรือมีการให้การสนับสนุน ในด้านต่างๆจากทางมหาวิทยาลัยนั้น มหาวิทยาลัยส่วนมากมักจะทำการกำหนดให้ ลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ตกเป็นของมหาวิทยาลัยแต่ก็มีบางมหาวิทยาลัยที่กำหนดให้ลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ตกเป็นลิขสิทธิ์ร่วมกันระหว่างนิสิตนักศึกษากับทางมหาวิทยาลัย หรือให้ลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ตกเป็นของนิสิตนักศึกษาแต่นิสิตนักศึกษาจะต้องทำสัญญาโอนความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ให้แก่ทางมหาวิทยาลัยในภายหลังจากที่ได้สร้างสรรค์งานแล้วเสร็จ เป็นต้น (รายละเอียดโปรดดูบทที่ 4)

* พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 14 บัญญัติว่า "กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐหรือของท้องถิ่นย่อมมีลิขสิทธิ์ในงานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น โดยการจ้างหรือตามคำสั่ง หรือในความควบคุมของตน เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นเป็นลายลักษณ์อักษร"

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในเรื่องความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ ผู้เขียนพบว่า การให้ลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ตกเป็นของนิสิตนักศึกษานั้นเป็นการชอบด้วยกฎหมายและถูกต้องตามหลักความชอบธรรม ตรงตามสมมติฐานที่ผู้เขียนได้ให้ไว้ในตอนต้น แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อได้ทำการศึกษาวิจัยลึกลงไปก็พบว่า ในการจัดทำวิทยานิพนธ์นั้นสามารถจำแนกได้ออกเป็น สองประเภทด้วยกัน คือ วิทยานิพนธ์ที่มีที่มาจากตัวนิสิตเองทั้งสิ้น กับวิทยานิพนธ์ที่มีที่มาจากโครงการวิจัยและอาจารย์ที่ปรึกษาได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ในฐานะที่เป็นเจ้าของโครงการวิจัย(รายละเอียดโปรดดู บทที่ 3) ซึ่งวิทยานิพนธ์ทั้งสองประเภทนี้มีลักษณะ วิธีการ กระบวนการ และขั้นตอนในการสร้างสรรค์ที่แตกต่างกันทำให้ ผู้เขียนพบว่า สมมติฐานที่ผู้เขียนได้ให้ไว้ไม่ครอบคลุมกับทุกประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงทั้งหมด ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า

1. วิทยานิพนธ์ที่มีที่มาจากตัวนิสิตนักศึกษาเองทั้งสิ้น

1.1 ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์

- พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 8 ได้วางหลักไว้ว่า ผู้สร้างสรรค์เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ ซึ่งในการจัดทำวิทยานิพนธ์ในกรณีนี้ ผู้สร้างสรรค์คือ นิสิต นักศึกษาแต่เพียงผู้เดียว ดังนั้น ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์จึงสมควรตกเป็นของนิสิต นักศึกษา

- การที่ทางมหาวิทยาลัยออกระเบียบมากำหนดให้ลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ประเภทดังกล่าว ตกเป็นของมหาวิทยาลัยนั้น เป็นระเบียบที่ออกมาจะมีผลเป็นการจำกัดสิทธิในทางทรัพย์สินของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้ทำการบัญญัติให้การรับรองโดยไม่มีกฎหมายฉบับใดให้อำนาจไว้โดยเฉพา จึงเป็นการขัดต่อกฎหมายและเกิดความไม่เป็นธรรมแก่นิสิตนักศึกษา ดังนั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่า ควรจะต้องมีการแก้ไขระเบียบดังกล่าวให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญที่ให้การรับรองในเรื่องสิทธิในทางทรัพย์สินของบุคคล และพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 โดยให้ลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ตกเป็นของนิสิตนักศึกษา

1.2 การโอนความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์

- หากมหาวิทยาลัยต้องการจะเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ดังกล่าว มหาวิทยาลัยก็สมควรที่จะต้องให้นิสิตนักศึกษาผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ทำสัญญาโอนความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ให้แก่ทางมหาวิทยาลัย (Transfer of right) ซึ่งการโอนลิขสิทธิ์นั้นจะทำให้สิทธิในความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์นั้นหมดสิ้นไปโดยไปตกให้แก่ตัวผู้รับโอนลิขสิทธิ์ อาจจะเป็นระยะ

เวลาใดระยะเวลาหนึ่งหรือตราบสิ้นอายุแห่งความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ โดยการโอนลิขสิทธิ์นั้นจะต้องทำตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายลิขสิทธิ์ซึ่งได้บัญญัติไว้ใน มาตรา 17 วรรคสอง* กล่าวคือ การทำสัญญาโอนลิขสิทธิ์นั้นจะต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอนและผู้รับโอน ซึ่งมาตรา 17 ที่กล่าวถึงนี้ ถือว่าเป็นแบบแห่งนิติกรรม ถ้าหากไม่ทำตามแล้วการโอนจะไม่สมบูรณ์และตกเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 152 ทั้งนี้ ผู้เขียนได้ทำการร่างแบบตัวอย่างของสัญญาโอนลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ เพื่อใช้สำหรับเป็นแนวทางในการจัดทำสัญญาโอนลิขสิทธิ์ (ตัวอย่างสัญญาโอน โปรดดูหน้าที่ 197)

1.3 การใช้ประโยชน์จากลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์

- ในกรณีที่มหาวิทยาลัยไม่ต้องการจะเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ เพียงแต่ต้องการที่จะใช้ประโยชน์บางประการจากวิทยานิพนธ์ เช่น การทำซ้ำเพื่อการศึกษาวิจัย การพิมพ์เผยแพร่เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ก็อาจจะให้นิสิตนักศึกษาผู้เป็นเจ้าของวิทยานิพนธ์ทำสัญญาอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์เพื่อให้ทางมหาวิทยาลัยสามารถใช้ประโยชน์จากผลงานสร้างสรรค์ดังกล่าวได้ โดยไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของนิสิตนักศึกษา ซึ่งการอนุญาตเช่นนี้แตกต่างจากการโอนลิขสิทธิ์ตรงที่ ผู้รับอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์ไม่เคยได้ไปซึ่งสิทธิ์ในลิขสิทธิ์เลย จึงไม่อาจโอนลิขสิทธิ์ให้แก่ผู้อื่นได้ การอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เป็นแต่เพียงให้ผู้อื่นมีสิทธิที่จะทำซ้ำหรือดัดแปลงนำออกเผยแพร่ต่อสาธารณชน ตามที่ตกลงกันไว้เท่านั้น เจ้าของลิขสิทธิ์ยังคงมีสิทธิในความเป็นเจ้าของเช่นเดิม ทั้งนี้ ผู้เขียน เห็นว่า ในการทำสัญญาอนุญาตดังกล่าวจะต้องเป็นสัญญาอนุญาตประเภทที่ไม่สามารถถอนคืนการอนุญาต (Irrevocable License) และทางมหาวิทยาลัยก็ไม่จำเป็นต้องจ่ายค่าสิทธิ์ให้แก่ตัวนิสิต (Royalties Free) เพื่อเป็นการให้นิสิตนักศึกษาตอบแทนในการที่ทางมหาวิทยาลัยได้มีส่วนช่วยเหลือ สนับสนุน ในการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นดังกล่าวขึ้นมา ซึ่งในกรณีดังกล่าวนี้ ผู้เขียนได้ทำการร่างตัวอย่างสัญญาอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ในภายหลัง (ตัวอย่างสัญญาอนุญาต โปรดดูหน้าที่ 199)

- ในกรณีที่ทางมหาวิทยาลัยไม่ประสงค์จะทำสัญญาโอนความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ และไม่ประสงค์จะทำสัญญาอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์ แต่ทางอาจารย์ที่ปรึกษาหรือมหาวิทยาลัยต้องการนำเอางานวิทยานิพนธ์ของนิสิตไปใช้ ก็สามารถทำได้ โดยต้องเป็นการนำไปใช้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาวิจัย อันมิใช่ทางการค้าหรือหากำไร (Non - Commercialize) โดยจะ

* พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 17 วรรคสอง บัญญัติว่า “ การโอนลิขสิทธิ์ตามวรรคสอง ซึ่งมีใช้ทางมรดกต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอนและผู้รับโอน ...”

ต้องมีการอ้างอิงแหล่งที่มา และต้องเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์ของนักศึกษาที่ไม่เป็นการขัดกับหลักเกณฑ์เรื่องการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม (Fair Use)

1.4 การแบ่งสรรรายได้จากการจำหน่ายวิทยานิพนธ์

สำหรับวิทยานิพนธ์ประเภทดังกล่าว นิสิต นักศึกษาเป็นผู้สร้างสรรค์ด้วยตนเอง ดังนั้น นิสิต นักศึกษาควรที่จะได้รับค่าตอบแทนจากการจำหน่ายวิทยานิพนธ์ในอัตราส่วนที่สูงที่สุด ส่วนมหาวิทยาลัยควรที่จะได้รับส่วนแบ่งรายได้ในอัตราส่วนที่ต่ำกว่า

1.5 การแสดงถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์

กรณีวิทยานิพนธ์ที่มีที่มาจากนิสิต เพื่อความชัดเจนในการที่จะสามารถทราบถึงตัวผู้สร้างสรรค์ที่แท้จริง ในตัวรูปเล่มวิทยานิพนธ์นั้น ควรมีหน้ากระดาษที่สามารถบ่งบอกถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ว่า ใครเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ ดังเช่นมหาวิทยาลัยในต่างประเทศที่มีหน้าหนึ่งที่เรียกว่า Title page ซึ่งจะมีสัญลักษณ์ Copyright Notice © และตามด้วยชื่อผู้สร้างสรรค์ เพื่อบ่งบอกว่าใครเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์(ตัวอย่างโปรดดูภาคผนวก ง) ซึ่งกรณีดังกล่าวมหาวิทยาลัยในประเทศไทยน่าจะนำมาใช้ได้ ถึงแม้ว่าในประเทศไทยจะมิได้ใช้ระบบจดทะเบียนลิขสิทธิ์เหมือนกับประเทศสหรัฐอเมริกาก็ตาม แต่เพื่อความชัดเจนในการที่จะทราบว่าใครสมควรเป็นเจ้าของก็สมควรที่จะต้องมีหน้าหนึ่งในวิทยานิพนธ์ที่แสดงถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ไว้ เพื่อป้องกันปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ที่อาจเกิดขึ้นในภายหลัง โดยผู้เขียนได้ทำการออกแบบ Copyright page สำหรับที่จะนำมาใช้ในประเทศไทย ดังนี้

<p>ลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์</p> <p>เรื่อง</p> <p>.....</p> <p>ของ</p> <p>นาย.....</p> <p>พ.ศ.....</p> <p>สงวนลิขสิทธิ์</p>

2. วิทยานิพนธ์ที่มีที่มาจากโครงการวิจัย

2.1 ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์

- ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ประเภทนี้ อาจารย์ที่ปรึกษาได้เข้าไปมีส่วนในการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ร่วมกับนิสิต นักศึกษา นอกจากนี้ทางมหาวิทยาลัยยังได้มีการให้ทุนช่วยเหลือหรือสนับสนุนในการจัดทำวิทยานิพนธ์ เช่น ทุนสนับสนุนการวิจัย หรือ มีการให้ใช้เครื่องมืออุปกรณ์ การทดลอง รวมทั้งสารเคมีต่างๆ นิสิตนักศึกษาจึงมิได้เป็นผู้สร้างสรรค์แต่เพียงผู้เดียว หากแต่เป็นผู้สร้างสรรค์ร่วมกับมหาวิทยาลัย ดังนั้น ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ประเภทนี้ จึงสมควรตกเป็นของนิสิตนักศึกษา กับทางมหาวิทยาลัยร่วมกัน

- เมื่อมหาวิทยาลัยเป็นผู้สร้างสรรค์ร่วมกับนิสิต นักศึกษา การที่มหาวิทยาลัยออกระเบียบมากำหนดให้ลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ประเภทดังกล่าว ตกเป็นของมหาวิทยาลัยแต่เพียงผู้เดียวนั้น ย่อมเป็นการอาศัยอำนาจตามระเบียบซึ่งเป็นกฎหมายลำดับรองออกมาเพื่อจำกัดสิทธิขั้นพื้นฐานของนิสิตนักศึกษา โดยไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดให้อำนาจไว้ ดังนั้น ระเบียบดังกล่าวจึงเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและหลักความชอบด้วยกฎหมายปกครอง

2.2 การโอนความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์

เนื่องจากในกรณีดังกล่าว ผู้สร้างสรรค์ คือ นิสิต นักศึกษา และทางมหาวิทยาลัย ดังนั้นหากมหาวิทยาลัยต้องการจะเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ประเภทดังกล่าวแต่เพียงผู้เดียว มหาวิทยาลัยก็ต้องให้นิสิตนักศึกษาในฐานะที่เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ร่วม ทำสัญญาโอนความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในส่วนของตนให้แก่ทางมหาวิทยาลัย (Transfer of right) ซึ่งการโอนลิขสิทธิ์นั้นจะทำให้สิทธิในความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ของนิสิต นักศึกษานั้นหมดสิ้นไปโดยไปตกให้แก่ตัวผู้รับโอนลิขสิทธิ์ ซึ่งก็คือ มหาวิทยาลัย

2.3 การใช้ประโยชน์จากลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์

- กรณีวิทยานิพนธ์ประเภทนี้ ทั้งนิสิต นักศึกษา และมหาวิทยาลัยต่างก็เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ร่วมกัน ดังนั้น การใช้ประโยชน์จากลิขสิทธิ์ดังกล่าว ผู้เขียนมีความเห็นว่า มหาวิทยาลัยเพียงแต่ทำหนังสือขอความยินยอมจากนิสิต นักศึกษา (Letter of Consent) ในฐานะที่เป็นเจ้าของร่วมอีกคนหนึ่งเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องทำหนังสือขออนุญาตใช้ลิขสิทธิ์จากนิสิต นักศึกษา อย่างไรก็ตามทางมหาวิทยาลัยย่อมสามารถใช้ประโยชน์จากงานสร้างสรรค์ร่วมกันระหว่างตนกับนิสิต นักศึกษา ได้โดยไม่ต้องขอความยินยอมจากนิสิต นักศึกษา ถ้าหากว่าเป็น

การนำไปใช้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาวิจัย อันมิใช่ทางการค้าหรือหากำไร (Non - Commercialize) โดยจะต้องมีการอ้างอิงแหล่งที่มา และต้องเป็นการใช้งานลิขสิทธิ์ของนักศึกษาที่ไม่เป็นการขัดกับหลักเกณฑ์เรื่องการใช้งานลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม (Fair Use)

- นอกจากนี้ กรณีวิทยานิพนธ์ที่มีที่มาจากโครงการวิจัย หากทางมหาวิทยาลัยต้องการที่จะใช้ประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ โดยไม่ต้องการที่จะขอความยินยอมจากนิสิต นักศึกษา หรือไม่ต้องการที่จะให้นิสิต นักศึกษาโอนความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในส่วนของตนให้แก่ทางมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยก็อาจจะดำเนินการจัดทำรายงานการวิจัยขึ้นมาอีก 1 ฉบับ (Research paper) โดยทำการระบุที่หน้าปกรายงานการวิจัย ว่าให้ลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์นั้นตกเป็นของมหาวิทยาลัย หรือของอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งในกรณีดังกล่าวนี้ ส่งผลให้อาจารย์ที่ปรึกษา หรือทางมหาวิทยาลัยสามารถนำรายงานวิจัยดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ได้

2.4 การแบ่งสรรรายได้จากการจำหน่ายวิทยานิพนธ์

กรณีวิทยานิพนธ์ที่มีที่มาจากโครงการวิจัยและอาจารย์ที่ปรึกษาได้มีส่วนร่วมในการทำวิจัยหรือกรณีที่นิสิตนักศึกษาได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากทางมหาวิทยาลัย/มีการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์การทดลองต่างๆจากทางมหาวิทยาลัย ผู้เขียนเห็นว่า หากมีการจำหน่ายวิทยานิพนธ์ที่มีที่มาจากลักษณะดังกล่าวนี้ นั้น รายได้ที่ได้จากการจำหน่ายวิทยานิพนธ์ก็สมควรที่จะทำการแบ่งให้แก่ทางมหาวิทยาลัยมากกว่านิสิตนักศึกษา ทั้งนี้เพื่อความ เป็นธรรมแก่ทางมหาวิทยาลัยที่มีส่วนในการลงทุนและสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ขึ้นดังกล่าวขึ้นมา

2.5 การแสดงถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์

สำหรับกรณีวิทยานิพนธ์ที่มีที่มาจากโครงการวิจัยได้รับทุนสนับสนุนจากทางมหาวิทยาลัย/มีการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์การทดลองของทางมหาวิทยาลัย ผู้เขียนเห็นว่า สมควรที่จะมีหน้าหนึ่งในวิทยานิพนธ์มีข้อความที่สามารถแสดงถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ว่าใครเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ซึ่งผู้เขียนได้ทำการออกแบบไว้ดังนี้

ลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์

เรื่อง

.....

ของ

นาย.....

(นิสิตนักศึกษา)

และ

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัย.....

พ.ศ.....

สงวนลิขสิทธิ์

ตัวอย่าง สัญญาโอนลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์

คำอธิบาย ชื่อสัญญา เพื่อความสะดวกแก่การพิจารณาถึงปัญหากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น และทำให้คู่สัญญาทุกฝ่ายได้ทราบว่า ข้อตกลงที่ตนจะทำเป็นเรื่องอะไร

สัญญาฉบับนี้ทำขึ้น ณ มหาวิทยาลัย.....เลขที่.....หมู่ที่.....
 ถนน.....แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....
 รหัสไปรษณีย์.....เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ระหว่าง
 มหาวิทยาลัยโดย.....(ผู้แทนมหาวิทยาลัย เช่น คณบดีบัณฑิต
 วิทยาลัย) กับ นาย/นาง/นางสาว/ยศ.....
 เลขประจำตัว.....นักศึกษาของมหาวิทยาลัย.....
 หลักสูตร.....สาขาวิชา.....คณะ/สถาบัน/วิทยาลัย.....
 โดยทั้งสองฝ่ายได้ร่วมกันตกลงในเรื่องที่เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ดังต่อไปนี้

คำอธิบาย ชื่อคู่สัญญา วัน เวลา และสถานที่ในการทำสัญญา ชื่อคู่สัญญา ทำให้ทราบว่าสัญญาที่ทำขึ้นเป็นนิติสัมพันธ์ระหว่างใครกับใคร ซึ่งถ้าคู่สัญญาฝ่ายใดมีสถานะเป็นผู้แทนนิติบุคคลก็จะต้องทำการระบุเอาไว้ด้วย เพื่อป้องกันปัญหาการปฏิเสธความรับผิดชอบในภายหลัง ส่วนวัน เวลาในการทำสัญญา ก็ทำให้ทราบถึงวันและเวลาที่เริ่มทำสัญญาและสามารถใช้ในการคำนวณถึงการสิ้นสุดของสัญญาส่วนสถานที่ทำสัญญาทำให้ทราบถึงที่ที่มูลคดีเกิด อันมีผลต่อการพิจารณาเรื่องเขตอำนาจศาล

ข้าพเจ้านาย/นาง/นางสาว/ยศ..... (ผู้โอน) ขอมอบ
 ลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์เรื่อง..... ซึ่งได้รับการอนุมัติให้เป็น
 ส่วนหนึ่งของ การศึกษาในระดับ ให้แก่บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัย.....(ผู้รับโอน)

คำอธิบาย ข้อตกลง กล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนี้ที่คู่สัญญาประสงค์ที่จะทำการโอน (ลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์) ซึ่งการโอนนั้นอาจจะเป็นการโอนสิทธิให้ทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ขึ้นอยู่กับความตกลงระหว่างกัน นอกจากนี้การโอนนั้นจะทำการกำหนดเวลาที่ใช้ในการโอนนานเท่าไรก็ได้ทราบเท่าที่กฎหมายลิขสิทธิ์ยังให้ความคุ้มครอง แต่ถ้ามิได้ทำการกำหนดระยะเวลาโอนไว้กฎหมายลิขสิทธิ์ได้กำหนดให้ถือว่า การโอนมีกำหนดระยะเวลาเพียงสิบปี

สัญญาฉบับนี้คู่สัญญาได้ทำไปด้วยความสมัครใจโดยมิได้ถูกบังคับและได้ทำขึ้นสองฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกัน ทั้งสองฝ่ายได้อ่านและเข้าใจโดยตลอดแล้ว จึงได้ลงนามไว้เป็นสำคัญ ต่อหน้าพยาน และเก็บไว้ฝ่ายละฉบับ

คำอธิบาย เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่าทำสัญญาไปโดยรู้และเข้าใจในเนื้อหาของสัญญาเป็นอย่างดีโดยยอม ตนที่จะผูกพันตามข้อตกลงดังกล่าว และมีการแสดงให้ปรากฏในสัญญาว่า สัญญาดังกล่าวทำไปโดยมิได้ถูก บังคับขู่เข็ญแต่ประการใด

.....มหาวิทยาลัยนักศึกษา
 () (นาย/นาง/นางสาว/ยศ)

โดยคนบดัดบัณฑิตวิทยาลัย

.....พยานพยาน

คำอธิบาย การลงชื่อคู่สัญญาและลงลายมือชื่อพยาน การลายมือชื่อคู่สัญญา เพื่อเป็นการปฏิบัติให้เป็นไป ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 17 วรรคสองส่วนการลงลายมือชื่อพยานเพื่อกี่เพื่อทำให้เกิด ความน่าเชื่อถือของสัญญามากขึ้นเนื่องจากว่ามีบุคคลอื่นที่รับรู้ในความตกลงดังกล่าว

ตัวอย่าง สัญญาอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์

คำอธิบาย ชื่อสัญญา เพื่อความสะดวกแก่การพิจารณาถึงปัญหากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น และทำให้คู่สัญญาทุกฝ่ายได้ทราบว่า ข้อตกลงที่ตนจะทำเป็นเรื่องอะไร

วัน.....เดือน.....พ.ศ.....

สัญญานี้ทำขึ้นระหว่าง(นาย/นาง/นางสาว).....
 รหัสประจำตัว.....ภาควิชา.....สาขาวิชา.....
 คณะ.....อยู่บ้านเลขที่.....
 ซึ่งต่อไปในสัญญา จะเรียกว่า "ผู้อนุญาต" ฝ่ายหนึ่งกับมหาวิทยาลัยโดย.....
(ผู้แทนมหาวิทยาลัย เช่น คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย) อยู่บ้านเลขที่.....
ซึ่งต่อไปในสัญญา จะเรียกว่า "ผู้รับอนุญาต" อีกฝ่ายหนึ่ง

คำอธิบาย ชื่อคู่สัญญา วัน เวลา และสถานที่ในการทำสัญญา ชื่อคู่สัญญา ทำให้ทราบว่าสัญญาที่ทำขึ้นเป็นนิติสัมพันธ์ระหว่างใครกับใคร ซึ่งถ้าคู่สัญญาฝ่ายใดมีสถานะเป็นผู้แทนนิติบุคคลก็จะต้องทำการระบุเอาไว้ด้วย เพื่อป้องกันปัญหาการปฏิเสธความรับผิดชอบในภายหลัง ส่วนวัน เวลาในการทำสัญญา ก็ทำให้ทราบถึงวันและเวลาที่เริ่มทำสัญญาและสามารถใช้ในการคำนวณถึงการสิ้นสุดของสัญญาส่วนสถานที่ทำสัญญาทำให้ทราบถึงที่ที่มุลคดีเกิด อันมีผลต่อการพิจารณาเรื่องเขตอำนาจศาล

ทั้งสองฝ่ายตกลงทำสัญญากันดังมีข้อความ ต่อไปนี้

1. งานของผู้อนุญาต

ผู้อนุญาตเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ เรื่อง.....ซึ่งได้รับการอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระดับ.....ปีการศึกษา.....

คำอธิบาย เพื่อให้ทราบถึงทรัพย์สินอันเป็นวัตถุแห่งสัญญาและ เป็นส่วนที่แสดงถึงสถานะของผู้อนุญาตว่าเป็นผู้มีสิทธิในทรัพย์สินดังกล่าว(ลิขสิทธิ์)หรือเป็นส่วนที่แสดงถึงความเป็นผู้สร้างสรรค์วิทยานิพนธ์

2. เงื่อนไขการอนุญาต

2.1 ผู้อนุญาตตกลงอนุญาตให้ผู้รับอนุญาตใช้ลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ตามที่ระบุในข้อ 1 เพื่อการดังต่อไปนี้

- ทำซ้ำ
- ดัดแปลงงาน
- พิมพ์เป็นหนังสือเผยแพร่ต่อสาธารณชน
- จำหน่ายเป็นหนังสือ
- อื่นๆ ได้แก่.....

2.2 ผู้อนุญาตตกลงอนุญาตให้ผู้รับอนุญาตใช้ลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ตามที่ระบุในข้อ 1 แต่เพียงผู้เดียว

คำอธิบาย เพื่อให้ทราบถึงสิทธิของผู้รับอนุญาตว่ามีสิทธิใดบ้างที่จะใช้ประโยชน์จากวิทยานิพนธ์เล่มดังกล่าว และเป็นการแสดงให้เห็นว่า สัญญาอนุญาตดังกล่าวเป็นอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์แต่เพียงผู้เดียว

3. ระยะเวลาการอนุญาต

3.1 ผู้อนุญาตอนุญาตให้ผู้รับอนุญาตใช้ลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ตามข้อ 1 มีกำหนดเวลา.....ปีนับแต่วันที่คู่สัญญาได้ลงนามในสัญญาฉบับนี้ (โดยเริ่มต้นวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....) และสิ้นสุดในวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

3.2 ในกรณีที่สัญญาสิ้นสุดลง หากคู่สัญญาฝ่ายใดมีความประสงค์ที่จะให้สัญญานี้มีผลบังคับแก่คู่สัญญาต่อไปอีก ให้คู่สัญญาฝ่ายนั้นติดต่อคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อตกลงกัน

คำอธิบาย เพื่อประโยชน์ในการทราบถึงความแน่นอนถึงความสิ้นสุดแห่งสัญญาอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์ว่า สัญญาจะสิ้นสุดลงเมื่อใด

4. ค่าตอบแทน

ผู้รับอนุญาตจะต้องจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ผู้อนุญาต ในอัตราร้อยละ.....
ของราคาหนังสือที่จำหน่ายได้

คำอธิบาย กรณีวิทยานิพนธ์ที่มีที่มาจากโครงการวิจัย ผู้เขียนเห็นว่า ทางมหาวิทยาลัยก็ไม่จำเป็นต้องจ่ายค่าสิทธิให้แก่ตัวนิสิต (Royalties Free) เพื่อเป็นการให้นิสิตนักศึกษาตอบแทนในการที่ทางมหาวิทยาลัยได้มีส่วนช่วยเหลือ สนับสนุน ในการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นดังกล่าวขึ้นมา แต่ถ้าเป็นวิทยานิพนธ์ที่นิสิตนักศึกษาสร้างสรรค์ด้วยตนเอง ก็อาจจะทำความตกลงในลักษณะดังกล่าวได้

5. การโอนสิทธิ

การอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ตามสัญญาฯนี้ ผู้รับอนุญาตจะอนุญาตช่วงให้บุคคลอื่น หรือโอนสิทธิตามสัญญาฯนี้ให้กับบุคคลอื่นไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้อนุญาต

คำอธิบาย เป็นข้อตกลงที่ห้าม ผู้รับอนุญาตฯโอนสิทธิที่ตนได้รับอนุญาตให้บุคคลอื่นอีกเพราะจะทำให้ผู้อนุญาตเสียหายไม่ได้รับประโยชน์ที่ตนควรจะได้จากผู้รับอนุญาตช่วง

6. การแก้ไขตัดแปลง

ผู้รับอนุญาตรับรองว่าจะไม่แก้ไข ตัดแปลง เพิ่มเติม หรือตัดทอน งานวิทยานิพนธ์ของผู้อนุญาตตามสัญญาฯนี้แต่อย่างใดทั้งสิ้น เว้นแต่จะได้รับการอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้อนุญาต

คำอธิบาย เพื่อเป็นการจำกัดสิทธิของผู้รับอนุญาตว่า จะทำประการใดๆเกินกว่าที่อนุญาตตามข้อ 2 ไม่ได้

7. การระบุชื่อผู้สร้างสรรค์ เจ้าของลิขสิทธิ์

ผู้รับอนุญาตต้องระบุชื่อผู้อนุญาต ในฐานะเป็น ผู้สร้างสรรค์วิทยานิพนธ์และเจ้าของลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ ให้ปรากฏในส่วนที่สังเกตเห็นได้ชัดเจนในหนังสือ/เอกสารที่จัดพิมพ์เผยแพร่แก่สาธารณชน

คำอธิบาย เพื่อเป็นการแสดงถึงความเป็นผู้สร้างสรรค์ที่แท้จริงให้ผู้อื่นทราบ ในกรณีที่ผู้รับอนุญาตนำงานไปจัดพิมพ์เผยแพร่หรือโฆษณา

8. การต่อสู้คดี

ในกรณีที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ ผู้อนุญาตตกลงมอบอำนาจในการร้องทุกข์ ฟ้องร้อง และดำเนินคดี ให้แก่ผู้รับอนุญาตดำเนินการแทนภายในอายุแห่งสัญญา และผู้อนุญาตตกลงที่จะให้ความช่วยเหลือในการให้ข้อมูลหรือเอกสารอันเป็นประโยชน์หรือเป็นพยานในการต่อสู้คดี ดังกล่าว

คำอธิบาย เพื่อประโยชน์ในการฟ้องร้องต่อสู้คดี กรณีที่มีผู้มาทำละเมิดลิขสิทธิ์ในวิทยานิพนธ์ โดยนิติคิดในฐานะผู้อนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์ยินยอมให้ทางมหาวิทยาลัยเป็นตัวแทนในการดำเนินการฟ้องร้องต่อสู้คดี

9. การบอกเลิกสัญญา

หากคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจงใจไม่ปฏิบัติตามสัญญา หรือเงื่อนไขแห่งสัญญาในส่วนอันเป็นสาระสำคัญ ให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรให้คู่สัญญาฝ่ายที่จงใจไม่ปฏิบัติตามสัญญาทราบ และให้แก้ไขให้เป็นไปตามสัญญาภายใน วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งเมื่อครบกำหนด วันแล้ว หากคู่สัญญาฝ่ายที่ได้รับแจ้งไม่ดำเนินการแก้ไขให้เป็นไปตามสัญญา คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิ์บอกเลิกสัญญา หรือฟ้องร้องบังคับให้เป็นไปตามสัญญาได้

คำอธิบาย เพื่อประโยชน์ในการกำหนดเหตุแห่งการสิ้นสุดของสัญญาว่ามีกรณีใดบ้างและเพื่อเป็นการให้ทราบถึงสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาและพฤติการณ์ที่จะต้องปฏิบัติต่อกันหากมีการจงใจไม่ปฏิบัติตามสัญญา

สัญญาฉบับนี้ทำขึ้นสองฉบับมีข้อความถูกต้องตรงกัน ทั้งสองฝ่ายได้อ่านและเข้าใจโดยตลอดแล้ว จึงได้ลงนามไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน และเก็บไว้ฝ่ายละฉบับ

คำอธิบาย เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่าทำสัญญาไปโดยรู้และเข้าใจในเนื้อหาของสัญญาเป็นอย่างดีโดยยอมตนที่จะผูกพันตามข้อตกลงดังกล่าว

.....มหาวิทยาลัย/ผู้รับอนุญาตนักศึกษา/ผู้อนุญาต

(.....) (นาย/นาง/นางสาว/ยศ)

โดยคนบดีบัณฑิตวิทยาลัย

.....พยานพยาน

คำอธิบาย การลงชื่อคู่สัญญาและลงลายมือชื่อพยาน การลายมือชื่อคู่สัญญา เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงบุคคลที่จะต้องผูกพันตามสัญญา ส่วนการลงลายมือชื่อพยานเพื่อกิจเพื่อทำให้เกิดความน่าเชื่อถือของสัญญามากขึ้นเนื่องจากว่ามีบุคคลอื่นที่รับรู้ในความตกลงดังกล่าว